

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ «РІВНЕНСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ»

Циклова комісія землепорядних дисциплін

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Історія земельних відносин

(назва навчальної дисципліни)

освітньо-професійна програма Геодезія та землеустрій
(назва освітньо-професійної програми)

галузь знань 19 Архітектура та будівництво
(шифр і назва напрямку підготовки)

спеціальність 193 Геодезія та землеустрій
(шифр і назва спеціальності)

спеціалізація _____
(назва спеціалізації)

відділення земельно-правове
(назва відділення)

Програму навчальної дисципліни Історія земельних відносин розроблено на основі освітньо-професійної програми «Геодезія та землеустрій», спеціальності 193 «Геодезія та землеустрій» галузі знань 19 «Архітектура та будівництво», затвердженої Вченою радою НУБіП України, протокол від 26 квітня 2023 року № 10

Розробник: Бусленко Г.М., викладач вищої категорії, викладач-методист
(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Програму навчальної дисципліни розглянуто і схвалено на засіданні циклової комісії землевпорядних дисциплін

Протокол від 29 серпня 2025р. № 1

Голова циклової комісії землевпорядних дисциплін

29 серпня 2025р.

(підпис)

Неля РУСІНА
(ініціали та прізвище)

Погоджено методичною радою ВСП «РФК НУБіП України»

Протокол від 29 серпня 2025 р. № 1

29 серпня 2025 р.

Голова

(підпис)

Людмила БАЛДИЧ
(ініціали та прізвище)

1. Опис навчальної дисципліни

Галузь знань, напрям підготовки, спеціальність, освітньо-професійний ступінь	
Освітньо- професійний ступінь	фаховий молодший бакалавр
Галузь знань	19 Архітектура та будівництво
Спеціальність	193 Геодезія та землеустрій
Характеристика навчальної дисципліни	
Вид	Обов'язкова
Загальна кількість годин	90
Кількість кредитів ECTS	3
Кількість змістових модулів	3
Курсовий проект (робота) (якщо є в робочому навчальному плані)	-
Мова викладання	Українська
Форма контролю	залік
Показники навчальної дисципліни	
Форма навчання	денна форма навчання
Рік підготовки	2025-2026
Семестр	5
Аудиторні години:	44
Лекційні заняття	24 год.
Семінарські заняття	20 год.
Самостійна робота	46 год.
Підготовка до екзамену	-
Кількість тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних самостійної роботи студента –	4 год. 4 год.

2. Мета навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни - викладання дисципліни при підготовці інженерів землевпорядників полягає в засвоєнні здобувачами освіти суті та закономірностей розвитку земельних відносин і землеустрою. Завдання дисципліни - навчити студентів використанню знань, набутих при вивченні цієї дисципліни, для засвоєння інших дисциплін спеціальності, а також при курсовому і дипломному проектуванні.

Основними завданнями дисципліни є: визначення поняття і сутності земельних відносин і землеустрою;

- вивчення соціально-економічних передумов зародження земельних відносин і землеустрою;
- аналіз змісту і методів регулювання земельних відносин і землеустрою;
- пізнання сутності, сучасного змісту і тенденцій розвитку земельних відносин на різних етапах розвитку України;
- вивчення процесу розвитку землеустрою на всіх етапах розвитку України;
- встановлення перспектив розвитку земельних відносин в Україні і основних напрямків вдосконалення землекористування;
- вивчення сутності і напрямків розвитку земельних відносин і землеустрою в інших країнах.

Вивчення «Історії земельних відносин» повинно передувати засвоєнню здобувачами освіти історії України. Знання історії земельних відносин і землеустрою необхідно студентам для подальшого успішного засвоєння курсів наукових основ землеустрою, землевпорядного проектування, земельного кадастру, земельного права, управління земельними ресурсами, економіки землекористування та землевпорядкування та ін.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач освіти повинен

знати:

- закономірності розвитку земельних відносин і землеустрою, його позитивні і негативні тенденції;
- зміст і направленість землевпорядних заходів на основних етапах розвитку країни, їх політичну і соціально-економічну направленість і ефективність;
- особливості розвитку земельних відносин і заходів з землеустрою в інших країнах;
- особливості функціонування землі в суспільному виробництві, сутність, зміст і методи регулювання земельних відносин в незалежній Україні.

вміти:

- провести аналіз і дати оцінку соціально - економічної сутності земельних відносин і системи землеустрою;
- встановити тенденції розвитку земельних відносин і землеустрою в різних регіонах України і зарубіжних країнах;
- використовувати набуті знання з історії земельних відносин і землеустрою при вивченні основ землеустрою, землевпорядкування, земельного кадастру, інших спеціальних дисциплін та при курсовому і дипломному проектуванні.

Очікувані результати навчання.

Після вивчення дисципліни «Історія земельних відносин» у здобувачів освіти формуються такі **компетентності:**

Загальні (ЗК):

ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя, охорони навколишнього середовища.

ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК8. Здатність до пошуку, оброблення, та аналізу інформації з різних джерел

Спеціальні компетентності (СК):

СК5. Здатність володіти сукупністю знань з правового регулювання земельних відносин, вміти аналізувати нормативно-правові акти, що регламентує процес володіння, використання та розпорядження землею фізичними та юридичними особами.

СК9. Здатність аналізувати склад, властивості, походження, розвиток, географічне поширення різних видів ґрунтів.

Програмні результати навчання (РН).

РН1. Знати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

РН2. Використовувати теоретичні та практичні знання, необхідні для виконання спеціалізованих завдань у галузі геодезії та землеустрою.

РН3. Будувати взаємозв'язки між знаннями та досвідом, елементами природничих, юридичних, економічних освітніх компонент і способами їх практичного використання в професійній діяльності.

РН4. Вільно володіти державною мовою як усно, так і письмово та іноземною мовою в обсязі, необхідному для забезпечення професійної діяльності.

РН5. Вміти приймати рішення в професійній галузі, обмінюватися інформацією, ідеями та напрацюваннями з представниками інших професійних груп на рівні органів місцевого самоврядування, державної влади тощо.

РН15. Розуміти основи професійної субординації, роботи в колективі, визначати цілі і забезпечувати контроль їх досягнення.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1 Історія земельних відносин і землеустрою

Тема 1. Історія еволюції земельних відносин.

Земельні ресурси України, їх стан та проблеми у сфері їх використання.
Передумови і умови вивчення земельних відносин і землеустрою.

Семінарське заняття - 2 год.

Особливості формування земельної власності і земельних відносин на території України в XIV – XVIII століття.

Тема 2. Земельні відносини і землеустрій у період існування кріпосного права.

Господарсько-політичний устрій на території України у XVII ст.
Основні суспільні класи та їх землеволодіння. Писцеве межування.
Економічні та земельні відносини в XVIII ст. Генеральне межування.
Особливості земельних відносин в Галичині та Буковині.

Семінарське заняття - 2 год.

Землеустрій у феодально – кріпосницьку епоху.

Тема 3. Основні положення селянської реформи 1861 року і зміна земельних відносин на її основі.

Соціально-економічні передумови відміни кріпосного права. Основні положення селянської реформи 1861 року і зміна земельних відносин на її основі. Межові роботи пов'язані із здійсненням реформи в пореформений період. Роль селянської общини в регулюванні земельних відносин в пореформений період.

Семінарське заняття - 2 год.

Селянська реформа 1861 року і її значення в реформуванні земельних відносин.

Тема 4. Столипінська реформа 1906-1912 рр. – новий етап розвитку земельних відносин і землеустрою на Україні.

Земельні відносини на території України в кінці XIX століття. Передумови Столипінської реформи. Розпад общини і Столипінська реформа.
Землеустрій – центральна частина реформи, його зміст і наслідки.

Семінарське заняття - 2 год.

Історичні уроки Столипінської аграрної реформи 1906 – 1917 рр.

Змістовий модуль 2. Розвиток земельних відносин і землеустрою в Україні та інших країнах світу

Тема 5. Теоретичні передумови вивчення історії земельних відносин і землеустрою.

Поняття земельних відносин і землеустрою. Місце і роль землеустрою у суспільному виробництві. Роль держави в регулюванні земельних відносин і проведенні землеустрою.

Семінарське заняття - 2 год.

Особливості земельних відносин та землеустрою в період становлення народного господарства та індустріалізації країни.

Тема 6. Розвиток земельних відносин і землевпорядкування в зарубіжних країнах.

Загальна характеристика законодавства зарубіжних країн про земельну реформу. Земельні реформи в зарубіжних країнах. Поняття землеустрою в зарубіжних країнах.

Семінарське заняття - 2 год.

Земельні відносини та землеустрій в період колективізації сільського господарства.

Тема 7. Земельні відносини та землеустрій в Україні у період з 2000 року до сучасності.

Особливості розвитку земельних відносин у світлі вимог нової редакції Земельного Кодексу України.(2001р.) Розвиток земельних відносин та системи землекористування. Особливості трансформації відносин власності на землю. Створення земельних банків.

Семінарське заняття - 2 год.

Загальна характеристика земельним відносинам та землеустрою в Україні у період з 2000 року до сучасності.

Тема 8. Наукові основи формування земельних відносин.

Земля як вид природних ресурсів і її роль у біо-соціальній та відтворювальній системах. Власність на землю. Основи теорії розвитку земельних відносин.

Розвиток суспільства і зміни у земельних відносинах.

Етика земельних відносин і стабільність суспільства.

Семінарське заняття - 2 год.

Земельні відносини в роки другої світової війни у Закарпатті, Галичині та Буковині

Змістовий модуль 3. Розвиток земельних відносин і землеустрою на сучасному етапі в Україні та інших країнах світу

Тема 9. Земельні відносини в Україні за період 1941 – 1990 рр.

Проведення земельних трансформацій окупаційним режимом. Земельні перетворення в Західній Україні в 1945 – 1950 рр. Землевпорядні роботи в Українській РСР у 1948 – 1961 рр. Регулювання земельних відносин у 1970 – 7 1980 рр. Прогресивний розвиток земельних відносин та вдосконалення землеустрою в період перебудови 1986 – 1991 рр.

Семінарське заняття - 2 год.

Розвиток робіт по поліпшенню організації використання земель у зв'язку з реалізацією Продовольчої програми.

Тема 10. Земельні відносини і зародження межувань у стародавні часи та у період розвитку феодалізму.

Зародження та розвиток земельних відносин в Єгипті, Греції, Римі і на території сучасної України в стародавні часи. Княжа Доба – Київська Русь. Земельні відносини в феодально-кріпосницьку епоху.

Особливості розвитку земельних відносин в період Волочиної реформи (реформи Сігізмунда) в Польсько-Литовській державі; (Литовські статuti).

Козацька держава – особливості земельних відносин.

Семінарське заняття - 2 год.

Земельні реформи, сутність, причини, цілі, способи і методи. Підсумки реформування.

Тема 11. Земельні відносини і землеустрій у Незалежній Україні.

Земельні відносини в період перебудови. Земельна реформа та її основні положення. Земельний Кодекс України(1990 р.), його удосконалення і вплив на формування земельних відносин. Концепція і організаційне забезпечення земельної реформи. Здійснення землеустрою у період земельної реформи та його особливості. Роль держави в регулюванні земельних відносин.

Тема 12. Земельні відносини і землеустрій в Україні у період на сучасному етапі

Основні положення Земельного Кодексу (2001 р.), його вплив на удосконалення земельних відносин. Перерозподіл земель, роздержавлення, паювання земель, створення нових форм господарювання. Закони України «Про земельний кадастр», «Про оренду», «Про землеустрій», «Про охорону земель», «Про ринок земель» та інші. Землеустрій як механізм формування оновлених земельних відносин. Зміни у земельному законодавстві. Сучасні проблеми і напрями регулювання земельних відносин і перетворень.

4. Структура навчальної дисципліни

Назва змістових модулів і тем	Кількість годин			
	денна форма			
	усього	у тому числі		
		л	єз	ср.
<i>Змістовий модуль 1 „Історія земельних відносин і землеустрою”</i>				
Тема 1. Історія еволюції земельних відносин.	4	2	-	2
Тема 2. Земельні відносини і землеустрій у період існування кріпосного права.	8	2	2	4
Тема 3. Основні положення селянської реформи 1861 року і зміна земельних відносин на її основі.	8	2	2	4
Тема 4. Столипінська реформа 1906-1912 рр. – новий етап розвитку земельних відносин і землеустрою на Україні.	8	2	2	4
Разом по 1 модулю	28	8	6	14
<i>Змістовий модуль 2 „Розвиток земельних відносин і землеустрою в Україні та інших країнах світу”</i>				
Тема 5. Теоретичні передумови вивчення історії земельних відносин і землеустрою.	6	2	-	4
Тема 6. Розвиток земельних відносин і землевпорядкування в зарубіжних країнах.	8	2	2	4
Тема 7. Земельні відносини та землеустрій в Україні у період з 2000 року до сучасності.	8	2	2	4
Тема 8. Наукові основи формування земельних відносин.	8	2	2	4
Разом по 2 модулю	30	8	8	16
<i>Змістовий модуль 3 Розвиток земельних відносин і землеустрою на сучасному етапі в Україні та інших країнах світу</i>				
Тема 9. Земельні відносини в Україні за період 1941 – 1990 рр.	8	2	2	4
Тема 10. Земельні відносини і зародження межувань у стародавні часи та у період розвитку феодалізму	8	2	2	4
Тема 11. Земельні відносини і землеустрій у Незалежній Україні	8	2	2	4
Тема 12. Земельні відносини і землеустрій в Україні у період на сучасному етапі	8	2	2	4
Разом по 3 модулю	32	8	8	16
Разом по курсу	90	24	20	46

5. Теми лекційних, практичних, семінарських занять та зміст самостійного вивчення

№ теми	№ заняття	Вид навчальної діяльності	Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Історія земельних відносин і землеустрою				
1	1	Лекція 1	Тема 1. Історія еволюції земельних відносин.	2
	2	семінарське заняття 1	Особливості формування земельної власності і земельних відносин на території України в XIV – XVIII століття.	2
		самостійне вивчення	<i>Розвиток земельних відносин на території України у період скасування приватної власності на землю (1917 – 1920 рр.).</i>	2
2	3	Лекція 2	Тема 2. Земельні відносини і землеустрій у період існування кріпосного права.	2
	4	семінарське заняття 2	Землеустрій у феодально – кріпосницьку епоху.	2
		самостійне вивчення	<i>Правові проблеми земельної власності і земельного ринку в зарубіжних країнах.</i>	4
3	5	Лекція 3	Тема 3. Основні положення селянської реформи 1861 року і зміна земельних відносин на її основі.	2
	6	семінарське заняття 3	Селянська реформа 1861 року і її значення в реформуванні земельних відносин.	2
		самостійне вивчення	<i>Поняття Селянського Поземельного Банку і його роль в ринку землі.</i>	4
4	7	Лекція 4	Тема 4. Столипінська реформа 1906-1912 рр. – новий етап розвитку земельних відносин і землеустрою України.	2
	8	семінарське заняття 4	Історичні уроки Столипінської аграрної реформи 1906 – 1912 рр.	2
		самостійне вивчення	<i>Розвиток землевпорядкування ході здійснення аграрної реформи.</i>	4
Змістовий модуль 2. Розвиток земельних відносин і землеустрою в Україні				
5	9	Лекція 5	Тема 5. Теоретичні передумови вивчення історії земельних відносин і землеустрою.	2
	10	семінарське заняття 5	Особливості земельних відносин та землеустрою в період становлення народного господарств	2
		самостійне вивчення	<i>Структура земельних відносин в період Нової економічної політики.</i>	4
6	11	Лекція 6	Тема 6. Розвиток земельних відносин і землевпорядкування в зарубіжних країнах.	2
	12	семінарське заняття 6	Земельні відносини та землеустрій в період колективізації сільського господарства.	2
		самостійне вивчення	<i>Місце землевпорядкування в системі виробничих відносин і його завдання Земельний Кодекс 1922р.</i>	4
7	13	Лекція 7	Тема 7. Земельні відносини та землеустрій в Україні у період Індустріалізації.	2

	14	семінарське заняття 7	Загальна характеристика земельним відносинам та землеустрою в Україні у період з 1939 -1945 рр.	2
		<i>самостійне вивчення</i>	<i>Реформування власності на землю – основний напрям земельної реформи..</i>	4
8	15	Лекція 8	Тема 8. Земельні відносини в Україні за період 1946 -1990 рр.	2
	16	Семінарське заняття 8	Земельні відносини в роки другої світової війни у Закарпатті, Галичині та Буковині	2
		<i>самостійне вивчення</i>	<i>Основні положення, суть та значення Земельного Кодексу 1970 року.</i>	4
Змістовий модуль 3 Розвиток земельних відносин і землеустрою на сучасному етапі в Україні та інших країнах світу				
9	17	Лекція 9	Тема 9.Наукові основи формування земельних відносин.	2
	18	Семінарське заняття 9	Розвиток робіт по поліпшенню організації використання земель під час Земельної реформи у Незалежній Україні.	4
		<i>самостійне вивчення</i>	<i>Перерозподіл земель , роздержавлення, паювання земель, створення нових форм господарювання</i>	2
10	19	Лекція 10	Тема10.Розвиток земельних відносин і землевпорядкування у зарубіжних країнах	2
11	20	Лекція 11	Тема 11 .Земельні відносини і землеустрій в Україні в період 2001 -2020 рр.	2
12	21	Лекція 12	Тема 12. Земельні відносини і землеустрій в Україні на сучасному етапі.	2
	22	Семінарське заняття 10	Досвід зарубіжних країн у земельних відносинах.	2
Разом:				90

6. Індивідуальні завдання здобувачам освіти

№ п/п	Тема	Вид завдання (реферати, дослідно-розрахункові роботи тощо)	Календарні строки і форма контролю
1	Особливості Волоочної реформи в Польсько Литовській державі та її наслідки.	Реферат	протягом року
2	Розвиток земельних відносин в період Козаччини на Лівобережній Україні та в Слобожанщині.	Реферат	протягом року
3	Земельні реформи на землях України в XIX ст.	Реферат	протягом року
4	Столипінська земельна реформа 1906 р.: причини, шляхи проведення, наслідки.	Реферат	протягом року
5	Особливості управління земельними ресурсами в зарубіжних країнах	Реферат	протягом року
6	Земельний Кодекс України(1990 р.), його вплив на формування земельних відносин в Україні	Реферат	протягом року
7	Поглиблене землевпорядкування (1932-1933 рр.). Голодомор (1930-1933 рр.)	Реферат	протягом року
8	Основні положення, суть та значення Земельного Кодексу 1922 року.	Реферат	протягом року
9	Земельні перетворення Петра 1. Генеральне і спеціальне межування	Реферат	протягом року
10	Аналіз сучасного стану земельних відносин у регіоні	Реферат	протягом року
11	Земельні відносини у Рівненській області	Реферат	протягом року
12	Регулювання земельних відносин в європейських країнах	Реферат	протягом року
13	Концепція і організаційне забезпечення земельної реформи	Реферат	протягом року
14	Закономірності розвитку земельних відносин	Реферат	протягом року
15	Історичний розвиток земельного права в Україні та його зв'язок з традиційними нормами суспільних відносин	Реферат	протягом року
16	Колективізація та її вплив на сучасний стан земельних відносин в Україні	Реферат	протягом року
17	Наслідки земельної реформи за 25 років проведення та шляхи завершення	Реферат	протягом року
18	Земельні реформи на землях України в XIX ст.	Реферат	протягом року
19	Форми і методи землеустрою в умовах колективних та державних форм господарювання	Реферат	протягом року
20	Уроки реформування земельних відносин в пострадянських країнах та в країнах Східної Європи	Реферат	протягом року

7. Перелік питань до заліку

1. Поняття земельних відносин та землеустрою.
2. Роль землі як засобу виробництва та об'єкта соціально-економічних зв'язків.
3. Власність на землю.
4. Закономірності розвитку земельних відносин.
5. Розвиток суспільства і зміни у земельних відносин.
6. Етика земельних відносин і стабільність суспільства.
7. Зародження і розвиток земельних відносин та землеустрою.
8. Форми регулювання земельних відносин та засоби виміру та вивчення земель у країнах стародавнього світу.
9. Зародження земельних відносин на території сучасної України.
10. Розвиток земельних відносин у Київській Русі.
11. Розвиток земельних відносин в польсько-литовську добу.
12. Формування кріпосницьких земельних відносин.
13. Розвиток земельних відносин в козацьку добу.
14. Розвиток кріпосницьких земельних відносин та їх регулювання в XVIII-XIX століттях.
15. Земельні перетворення Петра I.
16. Генеральне і спеціальне межування.
17. Розвиток капіталістичних відносин та руйнування кріпацтва.
18. Аграрні реформи 1848 р. в Галичині та 1861 р. на решті території України.
19. Особливості трансформації земельних відносин на Галичині та Закарпатті.
20. Криза кріпосницької системи господарства. Основні положення селянської реформи 1861 р. та її підсумки.
21. Переселення селян у пореформений період. Особливості земельних відносин регіону.
22. Економічний розвиток України в кінці XIX на початку XX сторіччя та боротьба селян за землю.
23. Розвиток сільського господарства після революції 1905 р.
24. Суть столипінської аграрної реформи.
25. Реформування земельних відносин і землеустрою в 1906 – 1917 рр. Організація переселення селян.
26. Земельно-аграрна реформа і Селянський поземельний банк.
27. Історичні уроки земельної реформи 1906 – 1917 рр. Причини провалу столипінської аграрної політики.
28. Суть Декрету про землю 1917 р. та його реалізація. Зрівняльний розподіл земель.
29. Положення про соціалістичне землевпорядкування 1917 р.
30. Закон про землю 1920 р. Земельні відносини в роки громадянської війни.

31. Розвиток земельних відносин у зв'язку з переходом до нової економічної політики.
32. Земельні відносини та землеустрій в період НЕП та індустріалізації країни.
33. Здійснення суцільної колективізації. Репресії селян.
34. Організація колгоспів і роль землеустрою у їх утворенні.
35. Розвиток колгоспного землекористування.
36. Форми і методи землевпорядкування в умовах суцільної колективізації.
37. Землеустрій території МТС (1930 – 1931 рр.).
38. Утворення радгоспів в Україні. Землеустрій радгоспів.
39. Поглиблене землевпорядкування (1932 – 1933 р.). Закріплення землі за колгоспами.
40. Проведення суцільного міжгосподарського землеустрою. Землевпорядні роботи в 1937 – 1941 рр.
41. Земельні відносини в Західній Україні до 1939 р.
42. Земельні відносини в роки Другої світової війни (1939 – 1945 рр.).
43. Земельні відносини та землеустрій у роки відбудови (1946 – 1952 рр.).
44. Організація використання земель у зв'язку з реалізацією Продовольчої програми.
45. Земельна реформа та її основні положення.
46. Земельний Кодекс України, його удосконалення.
47. Землеустрій як механізм формування нових з земельних відносин.
48. Еволюція землекористування під впливом нових земельних відносин.
49. Становлення і розвиток системи землеустрою.
50. Наслідки земельної реформи в період 1991 – 2000 років.
51. Особливості розвитку земельних відносин у світлі вимог нової редакції (2001) Земельного Кодексу України.
52. Розвиток земельних відносин та системи землекористування. Особливості трансформації відносин власності на землю.
53. Закон “Про землеустрій” та його особливості.
54. Перерозподіл земель, роздержавлення, паювання земель, створення нових форм господарювання.
55. Закони України „Про земельний кадастр”, „Про оренду”, „Про охорону земель”. Створення земельних банків.
56. Аграрна реформа у країнах ближнього зарубіжжя, організація, основні положення та зміни форм власності.
57. Регулювання земельних відносин в європейській країнах.
58. Особливості управління земельними ресурсами в зарубіжних країнах.
59. Перерозподіл земель, роздержавлення, паювання земель, створення нових форм господарювання.
60. Сучасні актуальності розвитку і вдосконалення земельних відносин у світі.

8. Методи навчання

У процесі проведення занять використовуються методи активного навчання: питання і відповіді, диспути і дискусії, тематичні тести, обговорення конкретних ситуацій. Проведення лекцій з використанням роздавального матеріалу. Регулярні консультації з лекційного курсу.

9. Методи контролю

Форми та засоби поточного і підсумкового контролю

Контроль знань здобувачів освіти здійснюється за модульно-рейтинговою системою.

Засобами діагностики та методами демонстрування результатів навчання здобувачів освіти з дисципліни є:

- індивідуальне опитування, фронтальне опитування;
- модульні контрольні роботи у формі тестування;
- директорська контрольна робота;
- залік.

Зміст курсу дисципліни «Історія земельних відносин» поділений на 6 змістових модулів. Кожний модуль включає в себе лекції, практичні заняття та самостійну роботу здобувачів освіти і завершуються рейтинговим контролем рівня засвоєння знань програмного матеріалу відповідної частини курсу.

У змістовий модуль 1 (ЗМ1) входять теми 1-4, у змістовий модуль 2 (ЗМ2) – теми 5-8, у змістовий модуль 3 (ЗМ3) – теми 9-12. Після завершення відповідно змістового модуля проводяться модульні контрольні роботи (МК). До модульної контрольної роботи допускаються здобувачі освіти, які опрацювали весь обсяг теоретичного матеріалу в т.ч. і матеріал самостійно, виконали семінарські роботи.

Рейтингову кількість балів здобувача освіти формують бали, отримані за модульні контрольні роботи, які проводяться у формі тестування, та середній рейтинг виконання практичних робіт.

Участь здобувачів освіти в контрольних заходах обов'язкова. МК проводиться у письмовій тестовій формі, тестові завдання обов'язково включають матеріал, який передбачено до самостійного опрацювання студентами. Здобувач освіти, який не виконав вимоги щодо самостійної роботи чи будь якого іншого виду навчальної діяльності, не допускається до складання МК і даний модуль йому не зараховується.

Семестрові бали (семестровий рейтинг) здобувач освіти отримує як середнє арифметичне балів змістових модулів, які входять до визначених тем змістових модулів семестру.

Оцінка навчальної успішності здобувачів освіти здійснюється під час семестрового оцінювання у формі заліку та екзамену, які передбачають два усних запитання та вирішення практичного завдання.

9.2. Критерії оцінювання результатів навчання

Оцінка «відмінно» виставляється студенту, який має стійкі системні, глибокі і різнобічні знання, відмінно володіє матеріалом, знає нормативну і законодавчу базу та її застосування за певних умов, дає обґрунтовані, правильні відповіді на питання, доцільно використовує термінологію дисципліни (предмета), усвідомлює взаємозв'язок окремих розділів дисципліни, їхнє значення для майбутньої професії, виявляє творчі здібності у розумінні та використанні навчально-програмного матеріалу, проявляє здатність до самостійного оновлення і поповнення знань. Практичні завдання і задачі вирішує правильно, розрахунки проводить без помилок, отримує достовірні результати, правильно заповнює і складає документи, робить відповідні узагальнення і висновки та охайно оформляє виконані завдання та звіти.

- глибоке, теоретично обґрунтоване розкриття питання; розрахунки, зроблені без помилок, проведено повний аналіз, відображена власна позиція – оцінюються в **48-50 балів**;

- обґрунтоване розкриття питання чи/та розрахунки, зроблені з незначними неточностями, які істотно не впливають на правильність відповіді – **45-47 балів**;

Оцінка «добре» виставляється студенту, який знає викладений матеріал і добре ним володіє але допускає незначні помилки у формулюванні термінів, категорій, понять, використанні нормативно-правової бази, показує стійкий рівень знань з дисципліни і та професійної діяльності. Під час виконання практичних завдань, вирішення задач, проведення розрахунків допускає незначні помилки, але за допомогою викладача швидко орієнтується і знаходить правильні відповіді,

правильно або з незначними помилками заповнює і складає документи, робить відповідні узагальнення і висновки та охайно оформляє виконані завдання та звіти.

- відповідь не дає повного розкриття питання, не проведено повний аналіз результатів розрахунків, немає власної позиції – **42-44 балів**;

- неповне розкриття питання, доведені до завершення розрахунки але не зроблено їх аналіз; загалом наявні достатні знання – **38-41 балів**;

Оцінка «задовільно» виставляється студенту, який посередньо володіє матеріалом, виявив знання основного навчально-програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання та наступної роботи за професією, справляється з виконанням завдань, передбачених програмою, дає неправильну відповідь на окремі питання або на всі питання дає малообґрунтовані, невичерпні відповіді, знання має обмежені, несистемні, слабо орієнтується у нормативно-правових документах. Під час виконання практичних завдань, вирішення задач, проведення розрахунків припускається грубих помилок і тільки за допомогою викладача може виправити допущені помилки, із значними помилками заповнює і складає документи, поверхово робить узагальнення і висновки та не зовсім охайно оформляє виконані завдання та звіти.

- питання розкриті фрагментарно, наявні фактологічні помилки під час викладу чи/та помилки під час проведення розрахунків – **34-37 балів**;

- відповідь неповна, наявні суттєві помилки при викладі та проведенні розрахунків – **30-33 балів**;

Оцінка «незадовільно» виставляється студенту, який не виявив достатніх знань основного навчально-програмного матеріалу, дає відповіді лише на деякі питання або дає неправильні відповіді на питання, може відтворити кілька термінів, не знає термінології дисципліни і основних нормативно-правових документів, не може без допомоги викладача використати знання у подальшому навчанні, не спромігся оволодіти навичками самостійної роботи. Допускає принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань, вирішенні задач, проведенні розрахунків припускається грубих помилок і не може їх виправити, не виконує практичне завдання у визначений термін, із значними помилками заповнює і складає документи, не робить узагальнення і висновки та не охайно оформляє виконані завдання та звіти.

- відповідь має значні помилки елементарного рівня – **1-30 бали**;

- відсутність відповіді на питання – **0 балів**.

8.3. Оцінювання за формами контролю

	Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2	Заліковий модуль 3	Заліковий модуль (залік)	Разом, %
%	20	20	20	40	100 %
Мінімум	0	0	0	0	0
Максимум	50	50	50	50	50

Шкала оцінювання

Відсоток правильних відповідей	Рейтинг за п'ятдесяти-бальною шкалою	Оцінка за п'ятибальною шкалою	Запис у заліковій книжці студента та відомості
97-100	49-50	5	відмінно
93-96	47-48	5	відмінно
90-92	45-46	5	відмінно
85-89	43-44	4	добре
80-84	40,41,42	4	добре
75-79	38,39	4	добре
69-74	35,36,37	3	задовільно
65-68	33-34	3	задовільно
60-64	30,31,32	3	задовільно
менше 60	0-29	2	незадовільно

11. Методичне забезпечення

1. Програма навчальної дисципліни.
2. Конспект лекцій з дисципліни.
3. Методичні матеріали до проведення практичних занять.
4. Питання до модульних контрольних робіт.
5. Контрольні тестові завдання до модульних контрольних робіт.
6. Питання до екзамену.
7. Екзаменаційні білети.
8. Роздавальний матеріал.

12. Рекомендована література

Основна

1. Третяк А. М. Історія земельних відносин і землеустрою в Україні: навч. посіб. /А.М. Третяк, Т.М. Прядка, І.Г. Колганова. - Херсон: Олді-Плюс, 2017. - 352 с.
2. Третяк А.М. Землеустрій в Україні: теорія, методологія. Монографія. - Херсон: видавець Грін Д.С., 2020. - 650 с.
3. Третяк А.М. Історія земельних відносин та землеустрою в Україні: навч. посіб. - К.: Аграрна наука, 2012. - 280 с.
4. Земельний кодекс України.
5. Конституція України.

Допоміжна

1. А.Г.Мартин, Т.М.Прядка. Історичні аспекти формування земельних відносин і землеустрою в Україні: монографія. 2-ге видання. – Київ: Центр учбової літератури, 2020.-194с.

2. Закон України “Про землеустрій”: прийнятий 22 травня 2003 року № 858-IV // Відом. Верхов. Ради України (ВВР). - 2003. - № 36.
3. Закон України „Про форми власності на землю”: прийнятий 30 січня 1992 року № 2073–XII // Відом. Верхов. Ради України (ВВР). – 1992. – № 18.
4. Заріцька І. М. Виникнення радянського земельного законодавства (листопад 1917 – квітень 1918 рр.) / І. М. Заріцька // Часопис Київського університету права. – 2008. – № 1. - С. 43–48.
5. Заріцька І. М. Земельне законодавство Української держави Павла Скоропадського / І. М. Заріцька // Підприємництво, господарство і право. - 2005. – № 10. - С. 87–91.
6. Заріцька І. М. Правове регулювання земельних відносин у Західній області УНР / І. М. Заріцька // Підприємництво, господарство і право. – 2007. – № 5. – С. 117–120.
7. Західно-Українська Народна Республіка 1918–1923 рр. Документи і матеріали : у 5 т. – Т. 2. – Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2003. – 712 с.
8. Земельний кодекс Української РСР : прийнятий 18 грудня 1990 року № 561–XII // Відом. Верхов. Ради України (ВВР). – 1991. – № 10.
9. Земельний кодекс України : прийнятий 13 березня 1992 року № 2196 –I // Відом. Верхов. Ради України (ВВР). – 1992. – № 25.
10. Земельний кодекс України : прийнятий 25 жовтня 2001 року № 2768 – III // Відом. Верхов. Ради України (ВВР). – 2002. – № 3–4.
11. Земельний устрій у козаків (електронний ресурс).
12. Лозовий В. С. Аграрна політика Директорії УНР / В. С. Лозовий // Український історичний журнал. – 1997. – № 2. – С. 68–76.
13. Нечипоренко О. Світова практика розвитку земельних відносин / О. Нечипоренко // Економіка АПК. – 2007. – № 4. – С. 154–157.
14. Новаковський Л.Я. Земельна реформа і землеустрій в Україні / Новаковський Л.Я., Третяк А.М., Добряк Д.С. – К.: ЦЗРУ, 2011. – 138 с.

13. Інформаційні ресурси

1. <http://www.twirpx.com/>.
2. zakon.rada.gov.ua/go/1389-14
3. igim.org.ua
4. www.photoukraine.com/russian/articles?id=105.
5. Верховна Рада України <http://www.rada.kiev.ua>
6. Кабінет міністрів України <http://www.kmu.gov.ua>
7. Законодавство України <http://www.zakon.rada.gov.ua>
8. Сайт землевпорядників України <https://zemres.com>
9. Земельний портал України <https://zem.ua/uk/>